
Advies op eigen initiatief

Zwemmen in open water

Advies bij de conceptnota over zwemmen in open water

Datum van goedkeuring	24/09/2026
Volgnummer	2026 022
Coördinator + e-mailadres	Beatrijs De Wilde, beatrijs.de.wilde@minaraad.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
Krachtlijnen	3
Procesbeschrijving	4
Beschrijving	5
1 Algemene appreciatie.....	6
2 Allemansrecht	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Overwegingen inzake de impact op de leefomgeving.....	7
2.3 Overwegingen inzake de waterkwaliteit.....	8
2.3.1 Algemeen.....	8
2.3.2 Kwaliteitsmonitoring en ontsluiting van data.....	10
2.4 Overwegingen inzake de 'eigen verantwoordelijkheid van de burger'	10
3 Aanbevelingen inzake aanduiding van 'georganiseerde' zones openwaterzwemmen	11
4 Aanbevelingen inzake de zwemvaardigheid van de bevolking	12
Bibliografie	13

Krachtlijnen

De Minaraad is de intentie om meer zwemgelegenheden voor burgers te creëren genegen. Openwaterzwemmen kan bijdragen aan verkoeling en een sensibiliserend effect hebben inzake de impact op de leefomgeving en het belang van een goede waterkwaliteit. De Raad acht het wel van belang dat bij de verdere uitwerking van dit initiatief er voldoende overleg en afstemming wordt voorzien met de relevante betrokken actoren.

De conceptnota keert het huidige uitgangspunt om: zwemmen wordt toegestaan tenzij het verboden is. De Raad kan het allemansrecht als einddoel genegen zijn maar waarschuwt voor een ondoordachte en te snelle invoering: de verdere uitwerking moet voldoende rekening houden met risico's inzake veiligheid, aansprakelijkheid, waterkwaliteit en ecologie.

Daarbij moet de impact op de omgeving voldoende in kaart worden gebracht. Ecologisch kwetsbare zones moeten kunnen worden uitgesloten. Daarnaast moeten bestaande natuurbeheerplannen en natuurwetgeving worden gerespecteerd.

Het initiatief kan het maatschappelijk bewustzijn rond waterkwaliteit versterken en onderstreept in dat kader ook het belang van een goede ontsluiting van actuele en toegankelijke gegevens over waterkwaliteit. Indien dit verhoogd bewustzijn wordt aangegrepen voor bijkomende maatregelen, kan het initiatief ook bijdragen aan een betere waterkwaliteit. Daarom moet het goed worden ingebed in het bestaande waterkwaliteitsbeleid en in de uitvoering van de stroomgebiedsbeheerplannen, met bijzondere aandacht voor overstorten, blauwalgen en bacteriële verontreiniging.

Een allemansrecht legt een belangrijk deel van de risico-inschatting bij de burger. Daarom zijn actuele, betrouwbare en toegankelijke gegevens over waterkwaliteit, veiligheid en locatiegebonden risico's noodzakelijk om dat bewustzijn ook te kunnen vertalen in geïnformeerde keuzes. Ook het aansprakelijkheidsregime en de verdeling van verantwoordelijkheid tussen gebruikers, waterbeheerders en andere betrokken beheerders moeten worden uitgeklaard.

Voor georganiseerde vormen van openwaterzwemmen is een gerichte aanduiding van zwemzones aangewezen, met betrokkenheid van aanpalende eigenaars en gebruikers en met voorkeur voor locaties die ecologisch minder gevoelig en voldoende robuust zijn.

Tot slot blijft ook waterveiligheid een aandachtspunt. Bijkomende inzet op zwemvaardigheid is nodig om burgers beter in staat te stellen risico's correct in te schatten. Daarnaast kan beter cijfermateriaal over verdrinkingen en ongevallen helpen om keuzes over verboden, voorwaarden en begeleidende maatregelen te onderbouwen.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	Niet van toepassing.
Naam adviesvrager + functie	Advies op eigen initiatief.
Rechtsgrond van de adviesvraag	Bestuursdecreet, artikel III.94., §1: “Een strategische adviesraad heeft de volgende opdrachten: [...] 2° bijdragen tot het vormen van een beleidsvisie; 3° uit eigen beweging [...] advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het beleid; [...]”
Adviestermijn	Niet van toepassing.
Samenwerking	Niet van toepassing.
Overlegcommissie	Werkgroep Water & ruimte
Betrokken experts	Geen.
Vergaderingen: soort + datum	Werkgroep water: 16 september 2026 (digitaal). Minaraad: 24 september 2026.

Op 27 augustus 2026 heeft het Dagelijks Bestuur van de Minaraad beslist om op eigen initiatief een advies uit te brengen over de “Conceptnota over zwemmen in open water”, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering van 17 juli 2026. Op 16 september 2026 heeft de Werkgroep Water digitaal beraadslaagd over een eerste ontwerpversie van dit advies. Een herwerkte en geamendeerde versie van deze ontwerptekst werd op 24 september 2026 goedgekeurd door de Minaraad.

Beschrijving

- [1] Op 17 juli 2026 werd de conceptnota ‘Zwemmen in open water’ goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De Minaraad maakt van deze gelegenheid graag gebruik om – op eigen initiatief – met betrekking tot de inhoud van deze conceptnota een aantal aandachtspunten en aanbevelingen te formuleren. Hij vraagt om bij de verdere uitwerking van dit initiatief hiermee rekening te houden.
- [2] De conceptnota ‘Zwemmen in open water’ voorziet in de invoering van een ‘allemandsrecht’ wat betreft zwemmen in open water, *i.e.* alle publieke waterlopen, vijvers en meren worden vrij toegankelijk voor recreatief gebruik. In plaats van dat zwemmen enkel op de daartoe voorziene locaties is toegestaan, wordt de logica omgekeerd en wordt zwemmen in open water een recht, met uitzondering van de locaties waar dit op gemotiveerde wijze is verboden.

Bovenstaand ‘allemandsrecht’ omvat bijgevolg het recht om te zwemmen op *alle* publieke locaties, ongeacht of daartoe maatregelen zijn genomen of infrastructuur voor is voorzien. Bovenop de invoering van dit recht, omvat de conceptnota eveneens de intentie om het aantal locaties waar binnen een *georganiseerd* kader kan worden gezwommen, uit te breiden (*i.e.* er bestaan garanties inzake veiligheid en infrastructuur). Deze intentie dient te worden gematerialiseerd door enerzijds de inrichting van vrije zwemzones te versnellen en anderzijds meer kansen te creëren voor openwaterzwemmen in het algemeen door de toepasselijke regels te vereenvoudigen.¹

Momenteel bestaan vier soorten zones waar burgers in open water kunnen zwemmen:²

- Open zwemgelegenheden;
- Zones voor waterrecreatie;
- Zones voor langeafstandszwemmen voor clubs;
- Vrije zwemzones (ingevoerd in 2024).

De toepasselijke regels voor deze vier zones verschillen, maar hebben als gemeenschappelijke deler dat er regels zijn aangaande infrastructuur, waterkwaliteit en veiligheid.

¹ Met name afdeling 5.32.8. VLAREM II.

² Artikel 1.1.2., VLAREM II: ‘Definities bij afdeling 5.32.8.: “Vaste baden, open zwemgelegenheden, zones voor waterrecreatie en vrije zwemzones”:

- “2°: open zwemgelegenheden en zones voor waterrecreatie: de vijvers, meren en niet-openbare waterlopen, met uitzondering van zeebadzones, waar een of meer van de volgende activiteiten worden beoefend: zwemmen, duiken, windsurfen, waterskiën;”

- “6° vrije zwemzone: oppervlaktewater dat niet specifiek voor het zwemmen is ingericht, maar waar zonder toezicht gezwommen kan en mag worden, of inrichtingen als vermeld in de rubriek 32.8.2 van bijlage 1, die bij dit besluit is gevoegd, waar buiten de openingsuren zonder toezicht gezwommen kan en mag worden.”

1 Algemene appreciatie

- [3] **Voorzie een degelijk overleg en afstemming met relevante actoren.** De Minaraad stelt vast dat aan de conceptnota geen voorafgaand overleg met de relevante stakeholders lijkt te zijn voorafgegaan. Nochtans gaat het niet om een loutere verruiming van de bestaande zwemmogelijkheden, maar om een fundamentele wijziging van het uitgangspunt van het beleid: zwemmen in open water wordt niet langer verboden tenzij toegestaan, maar toegestaan tenzij verboden. Een dergelijke omkering heeft (potentieel) gevolgen voor uiteenlopende aspecten, zoals veiligheid, aansprakelijkheid, waterkwaliteit en ecologie. Het overleg bij de verdere uitwerking van een dergelijk initiatief moet bijgevolg voldoende breed worden opgevat. Daarbij moet in het bijzonder worden gedacht aan water- en natuurbeheerders en lokale besturen ('de open-ruimte-partners'). De Raad acht het daarom aangewezen dat bij de verdere uitwerking van dit initiatief de ervaringen en visies van deze stakeholders over die verschillende aspecten actief worden verzameld en meegenomen.

- [4] **Onderschrijving van de doelstelling om openwaterzwemmen te bevorderen.** De Minaraad is de intentie om meer zwemgelegenheden voor burgers te creëren genegen. In het licht van toenemende periodes van hitte, zowel qua intensiteit als qua frequentie, wordt de noodzaak om afkoeling te voorzien voor burgers groter.

Daarenboven meent de Raad dat er veel nevenvoordelen verbonden zijn aan het bevorderen van openwaterzwemmen. Door burgers dicht bij de natuur te brengen, kan een sensibiliserend effect optreden, zowel inzake de impact op onze leefomgeving in het algemeen als inzake het belang van een goede waterkwaliteit.

- [5] **Werk toe naar een allemansrecht, maar vermijd een ondoordachte en te snelle invoering.** Het basisidee dat vervat ligt in de conceptnota is om het huidige principe, dat zwemmen is verboden tenzij het is toegestaan, om te keren. Zwemmen zal overal worden toegestaan, tenzij het expliciet is verboden. Als einddoel kan de Minaraad het allemansrecht – zoals nu in de conceptnota vervat ligt – genegen zijn. Hij wil er echter op wijzen dat er nog veel stappen moeten worden gezet alvorens een dergelijk allemansrecht werkbaar en wenselijk is. Bij deze generieke omkering van het principe – waarbij zwemmen is toegestaan tenzij het is verboden – ontstaan er mogelijks risico's inzake veiligheid, waterkwaliteit en de bredere ecologische impact op de betrokken natuur en waterlopen. De Minaraad vraagt om te voorzien in een beleidsproces en regelgeving die deze risico's voldoende in acht neemt. Kijken naar Noord-Europa kan inspirerend zijn, op voorwaarde dat ook de verschillen met die landen – onder meer inzake waterkwaliteit en bevolkingsdichtheid – voldoende in rekening worden gebracht.

De concrete bezorgdheden die de Raad heeft inzake ecologie, waterkwaliteit en veiligheid worden verder in dit advies uitgewerkt.

2 Allemansrecht

2.1 Algemeen

- [6] **Kies voor een zorgvuldig begrepsd kader voor openwaterzwemmen.** De Minaraad erkent dat het idee van een algemeen recht om in open water te zwemmen op het eerste gezicht aantrekkelijk is. Tegelijk roept de concrete uitwerking ervan belangrijke aandachtspunten op, onder meer inzake ecologische draagkracht, verstoring, veiligheid, aansprakelijkheid en waterkwaliteit. Indien met deze aandachtspunten op een zorgvuldige manier rekening wordt gehouden, kan dit ertoe leiden dat het recht in de praktijk aanzienlijk moet worden begrensd of gestuurd. De vraag rijst dan ook in welke mate nog sprake kan zijn van een werkelijk ‘Allemansrecht’. De Raad meent daarom dat ook moet worden onderzocht of de verdere beleidsinzet niet veeleer moet liggen bij de versterking en zorgvuldige inrichting van bestaande vormen van gereguleerd openwaterzwemmen, zoals vrije zwemzones, zones voor waterrecreatie en open zwemgelegenheden.

2.2 Overwegingen inzake de impact op de leefomgeving

- [7] **Breng de impact op de omgeving in kaart.** De Minaraad merkt op dat de potentiële impact van dit initiatief op de omgeving vooralsnog niet in kaart lijkt gebracht te zijn. Hoewel een conceptnota prematuur van aard is en doorgaans niet de plaats is voor een uitgebreide effectenanalyse, meent de Raad desalniettemin dat het is aangewezen om de mogelijks significante impact van dit initiatief op de kwetsbaarheid en draagkracht van natuurgebieden alsook op de landbouw ook in dit stadium reeds voldoende te onderzoeken, alvorens vervolgstappen te zetten.
- [8] **Hou rekening met de (ecologische) draagkracht van de zwemzones en ontzie kwetsbare gebieden.** De Minaraad wijst erop dat de invoering van een algemeen recht om in open water te zwemmen niet los kan worden gezien van de ecologische kwetsbaarheid en ruimtelijke draagkracht van de betrokken wateren en hun omgeving. Waterlopen, oevers en omliggende natuurgebieden kunnen belangrijke leef-, rust- en voortplantingsplaatsen vormen voor soorten en kunnen tegelijk bijzonder gevoelig zijn voor bijkomende recreatieve druk. Zeker in gebieden waar natuurwaarden reeds kwetsbaar zijn of waar specifieke beheerdoelstellingen gelden, kan een toename van betreding, verstoring of gebruiksdruk de ecologische kwaliteit en draagkracht van het gebied onder druk zetten. De Raad acht het daarom noodzakelijk dat ecologisch kwetsbare zones uitdrukkelijk kunnen worden uitgesloten van een algemeen zwemrecht, en dat de verdere uitwerking van het initiatief vertrekt vanuit de vraag waar openwaterzwemmen ecologisch verantwoord kan worden georganiseerd.
- [9] **Waarborg de naleving van natuurbeheerplannen en natuurwetgeving.** De Minaraad benadrukt dat de invoering van een ruimer zwemrecht geen afbreuk mag doen aan bestaande natuurbeheerplannen en beschermingsregimes. In gebieden met een goedgekeurd natuurbeheerplan, een reservatenstatus, Europese bescherming (Natura

2000), VEN-statuuat of een andere natuurrechtelijke bescherming, moeten de daarin vastgelegde beheerdoelstellingen en -maatregelen onverkort worden gerespecteerd. Dit geldt des te meer omdat waterlopen in dergelijke gebieden vaak een belangrijke ecologische ruggengraat vormen en nauw samenhangen met omliggende oevers, valleien en natuurkernen. Daarnaast moet worden gewaarborgd dat het eventuele allemansrecht niet wordt ingevuld op een wijze die strijdig is met de geldende natuurwetgeving, waaronder het verbod op vermijdbare schade en verstoring uit het Natuurdecreet³, de verplichtingen inzake passende beoordeling⁴ en het preventieve verslechteringsverbod⁵. De Raad vraagt dat zowel de bestaande natuurbeheerplannen als deze juridische randvoorwaarden uitdrukkelijk worden verankerd bij de verdere uitwerking van het initiatief.

2.3 Overwegingen inzake de waterkwaliteit

2.3.1 Algemeen

- [10] **Benut het potentieel voor meer bewustwording en betere waterkwaliteit.** De Minaraad meent dat voorliggend initiatief – om meer kansen tot openwaterzwemmen te creëren – het potentieel heeft om meer bewustwording rond waterkwaliteit te genereren en in tweede orde ook daadwerkelijk bij te dragen aan een betere waterkwaliteit. Dit potentieel zal evenwel slechts worden gerealiseerd indien de verhoogde aandacht voor openwaterzwemmen ook wordt aangegrepen om bijkomende maatregelen te nemen die de waterkwaliteit verbeteren. De Raad vraagt daarom om het initiatief goed in te bedden in het bestaande waterkwaliteitsbeleid en in de verdere uitvoering van de stroomgebiedsbeheerplannen. In dit verband wijst de Raad erop dat uit het Wateruitvoeringsprogramma 2025⁶ blijkt dat een aanzienlijk deel van de acties uit het maatregelenprogramma van de stroomgebiedsbeheerplannen 2022-2027 nog niet is uitgevoerd of zich nog in uitvoering of voorbereiding bevindt. De ambitie om meer openwaterzwemmen mogelijk te maken, moet volgens de Raad dan ook samengaan met een effectieve en ambitieuze uitvoering van de reeds voorziene maatregelen die bijdragen aan een betere kwaliteit van oppervlaktewater.

Bovenop de verdere uitvoering van het maatregelenprogramma van de stroomgebiedsbeheerplannen 2022-2027 vraagt de Minaraad in het bijzonder om bijkomende maatregelen rond overstorten, blauwalgen en bacteriële verontreiniging door *E. coli* en enterokokken:

- [11] **Maak van de aanpak van overstorten een prioriteit.** Het Vlaams Strategisch Plan Drinkwater bepaalt dat men, in lijn met de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater, tegen 2033 geïntegreerde beheerplannen voor stedelijk afvalwater wil opmaken, *“inclusief een plan van aanpak voor overstorten die een risico vormen voor milieu of*

³ Artikel 14 Natuurdecreet.

⁴ Artikel 6.3 Habitatrictlijn.

⁵ Artikel 6.2 Habitatrictlijn.

⁶ Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (2025), “Wateruitvoeringsprogramma 2025”, Link:<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedsbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma/wup-2025/wateruitvoeringsprogramma-2025.pdf>.

gezondheid van de mens”.⁷ In het licht van de intentie om openwaterzwemmen te bevorderen, acht de Minaraad het aangewezen om zowel de opmaak als de uitvoering van een plan van aanpak van overstorten sneller dan 2033 te realiseren. Daarbij moet onder meer worden gedacht aan een meerjarenplanning voor rioolbeheerders, waarin wordt vastgelegd welke overstorten prioritair worden aangepakt, welke maatregelen daarvoor nodig zijn en binnen welke termijn die worden uitgevoerd. Daarnaast zijn prioritaire investeringen in blauwgroene infiltratie aangewezen, omdat die ertoe kunnen bijdragen dat hemelwater beter wordt vastgehouden en geïnfiltreerd, waardoor rioleringsstelsels minder snel worden overbelast en overstortwerking kan worden beperkt.

De aanpak van overstorten is bovendien belangrijk voor de bestrijding van blauwalgen en *E. coli* en enterokokken in waterlopen (zie *infra*).

[12] **Zorg voor een robuuste aanpak van blauwalgen en bacteriële verontreiniging door *E. coli* en enterokokken.**

Blauwalgen in waterlopen ontstaan door een combinatie van stilstaand of traagstromend water, hoge temperaturen en de aanwezigheid van fosfaat en stikstof. Door de klimaatverandering wordt de kans op blauwalgen groter. De Minaraad acht het noodzakelijk de aanpak van blauwalgen te prioriteren in het licht van de toekomstige uitbreiding van zwemmogelijkheden in open water. Hij stelt daarbij een combinatie van bronmaatregelen en verder onderzoek voorop:

- Aangezien de aanwezigheid van fosfaat en stikstof zorgt voor de ontwikkeling van blauwalgen, zijn bronmaatregelen, bestaande uit een ambitieus mestbeleid en een adequate aanpak van overstorten, een eerste belangrijke pijler.
- Daarnaast is verder onderzoek naar en gebruik van innovatieve technieken om blauwalgen te weren of te verwijderen een tweede belangrijke pijler in de aanpak van blauwalgen.

E. coli en enterokokken in waterlopen worden vooral in verband gebracht met bacteriële verontreiniging door ongezuiverd rioolwater, waarbij overstortwerking een belangrijke risicofactor vormt. Ook omwille van dit risico moet de aanpak van overstorten worden geprioriteerd als men de mogelijkheden tot openwaterzwemmen op een veilige manier wil uitbreiden.

[13] **Veranker de verdere uitrol in de vierde stroomgebiedsbeheerplannen.** Naast de uitvoering van de reeds voorziene maatregelen uit de derde stroomgebiedsbeheerplannen, moet ook de blik op de toekomstige stroomgebiedbeheerplancycclus worden gericht. Indien en in de mate dat de regelgeving inzake openwaterzwemmen verder wordt aangepast, vraagt de Minaraad om die aanpassingen niet als een afzonderlijk traject te behandelen, maar formeel mee te nemen in de voorbereiding van de vierde stroomgebiedsbeheerplannen. Op die

⁷ Vlaamse Regering (2026), “Strategisch Plan Waterbevoorrading – openbare drinkwatervoorziening 2026 – 2032”, p.163, Link:<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/strategisch-plan-waterbevoorrading-openbare-drinkwatervoorziening-2026-2032>.

manier kunnen de gemaakte keuzes inzake openwaterzwemmen doorwerken in de doelstellingen, maatregelen en bekkengewijze afwegingskaders die daarin worden opgenomen, en wordt vermeden dat dit initiatief los komt te staan van het ruimere waterkwaliteits- en waterbeheerbeleid.

2.3.2 Kwaliteitsmonitoring en ontsluiting van data

- [14] **Verbreed de kwaliteitsmonitoring in functie van openwaterzwemmen.** De Minaraad wijst erop dat een allemansrecht een belangrijk deel van de risico-inschatting bij de burger legt. Dat kan alleen verantwoord zijn indien burgers beschikken over actuele en betrouwbare informatie over de waterkwaliteit. De Raad vraagt daarom om na te gaan of, naast de metingen die vandaag standaard gebeuren in zwemzones, bijkomende bacteriële en chemische parameters moeten worden opgevolgd, waaronder PFAS, gewasbeschermingsmiddelen en andere stoffen die een risico kunnen vormen bij contact met oppervlaktewater.
- [15] **Voorzie als overgangmaatregel een laagdrempelig platform met waterkwaliteitsdata.** Zolang de structurele verbetering van de waterkwaliteit en de aanpak van problematische overstorten nog niet zijn gerealiseerd, vraagt de Minaraad dat de Vlaamse overheid een publiek toegankelijk platform voorziet waarop burgers per locatie kunnen nagaan welke bronnen van verontreiniging een probleem vormen en wat de meest recente meetresultaten zijn. Ook gemodelleerde en bemeten overstortdata en relevante informatie over chemische lozingen moeten daarop beschikbaar worden gesteld, zodat zwemmers beter kunnen inschatten wat er in het water terechtkomt. Daarbij moet ook duidelijk worden gemaakt dat waterkwaliteit en waterbodempkwaliteit plaats- en tijdsafhankelijk kunnen zijn, onder meer na hevige neerslag, overstortwerking of andere tijdelijke calamiteiten.

2.4 Overwegingen inzake de ‘eigen verantwoordelijkheid van de burger’

- [16] **Algemeen.** De conceptnota stelt het volgende: “*De zwemmer begeeft zich hierbij op geheel eigen verantwoordelijkheid in het water, zowel wat betreft diens veiligheid als de waterkwaliteit*”⁸. De zwemmer is bijgevolg zelf verantwoordelijk indien er iets ongewenst gebeurt, zowel wat betreft diens eigen veiligheid als wat betreft het veroorzaken van eventuele ecologische schade. In de veronderstelling dat hierop de gewone gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsregels van toepassing zijn, zal bij de beoordeling van mogelijke aansprakelijkheid worden nagegaan of de betrokkene heeft gehandeld zoals ‘een normaal zorgvuldig persoon in dezelfde omstandigheden’ zou doen. De Raad wijst er evenwel op dat een normaal zorgvuldig persoon niet noodzakelijk beschikt over de nodige kennis of achtergrond om alle risico’s correct in te schatten. Dat geldt zowel voor risico’s voor de eigen veiligheid of gezondheid, als voor mogelijke schade aan de leefomgeving. In dat licht doet de Minaraad volgende aanbevelingen:

⁸ Conceptnota over zwemmen in open water, p.2.

[17] **Onderzoek en beoordeel het toepasselijke aansprakelijkheidsregime en de gewenste verdeling van verantwoordelijkheid.** De Minaraad vraagt om goed na te gaan wat de mogelijke uitkomsten zijn wanneer in verschillende situaties – bij verschillende vormen van schade of ongevallen – de huidige, gewone aansprakelijkheidsregels worden toegepast. Daarbij moet worden onderzocht hoe verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid (zouden) worden verdeeld tussen enerzijds gebruikers en anderzijds waterbeheerders, gemeenten en andere betrokken beheerders. Vervolgens moet worden beoordeeld of het aangewezen is om die regels verder aan te vullen of te verduidelijken zodat risico's, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid op een gewenste en werkbare manier worden verdeeld.

[18] **Voorzie in voldoende informatieontsluiting voor burgers.** Daarnaast vraagt de Raad om te voorzien in voldoende informatie voor burgers, zodat zij de mogelijke risico's voor zichzelf en voor de leefomgeving zo goed mogelijk kunnen inschatten. De conceptnota verwijst in dit verband naar digitale communicatie. De Raad onderschrijft het belang daarvan, maar meent dat ook maximaal moet worden ingezet op duidelijke fysieke communicatie op de betrokken zwemlocaties zelf. In beide gevallen moet de informatie helder, toegankelijk en laagdrempelig zijn. Digitale en fysieke communicatie kunnen er samen toe bijdragen dat burgers beter geïnformeerd zijn en daardoor zorgvuldigere keuzes kunnen maken.

Daarbij moet ook duidelijk worden gecommuniceerd dat de risico's, de aanwezige infrastructuur en de mate van toezicht of kwaliteitsopvolging kunnen verschillen naargelang het type zwemlocatie. Burgers moeten kunnen inschatten wat zij op een bepaalde plaats wel en niet mogen verwachten inzake veiligheid, waterkwaliteit en ondersteuning, en welke mate van zwemvaardigheid en voorzichtigheid daar van hen wordt verwacht. De Raad wijst er bovendien op dat informatie over waterkwaliteit en veiligheid tijdsgevoelig kan zijn, onder meer door weersomstandigheden, recente overstortwerking en andere calamiteiten, en vraagt dat hiermee rekening wordt gehouden bij de verdere uitwerking van de communicatie.

3 Aanbevelingen inzake de aanduiding van 'georganiseerde' zones voor openwaterzwemmen

[19] De conceptnota stelt naast de invoering van het allemansrecht eveneens de bevordering van de 'georganiseerde' openwaterzwemzones voorop. De Minaraad vindt het positief dat dit beleidsmatig verder wordt gestimuleerd, maar formuleert ook enkele aanbevelingen voor de inrichting van deze zwemzones:

[20] **Betrek eigenaars en gebruikers van aanpalende percelen bij de finale aanduiding van zwemzones.** De Minaraad vraagt om bij de concrete afbakening van en toegang tot vrije zwemzones ook de eigenaars en gebruikers van aanpalende percelen te consulteren. Dit is onder meer relevant waar waterlopen worden gebruikt voor captatie door landbouwers of waar de inrichting en het gebruik van een zwemzone gevolgen kunnen hebben voor het beheer of gebruik van omliggende percelen.

- [21] **Stuur openwaterzwemmen naar locaties die de recreatiedruk kunnen dragen.** De Minaraad vraagt om vrije zwemzones bij voorkeur aan te duiden op plaatsen die ecologisch minder gevoelig en voldoende robuust zijn, zoals geschikte bevaarbare waterlopen of andere locaties waar de recreatiedruk beter kan worden opgevangen. Op die manier kunnen meer kwetsbare wateren en natuurwaarden worden ontzien.

4 Aanbevelingen inzake de zwemvaardigheid van de bevolking

- [22] **Zet in op zwemvaardigheid als preventieve veiligheidsmaatregel.** De Minaraad wijst erop dat de verruiming van openwaterzwemmen gepaard moet gaan met maatregelen die het risico op verdrinking beperken. De Raad vraagt daarom om, in samenwerking met de bevoegde beleidsdomeinen, bijkomend in te zetten op zwemvaardigheid en waterveiligheid. Daarbij moet in het bijzonder aandacht gaan naar:
- Groepen die op dit vlak kwetsbaarder zijn of moeilijker worden bereikt;
 - Het inzicht dat niet elke vorm van openwaterzwemmen dezelfde zwemvaardigheid vereist en dat burgers voldoende kennis moeten hebben om hun eigen mogelijkheden en de risico's van een concrete locatie correct in te schatten;
 - De noodzaak om basiszwemvaardigheden blijvend te versterken. Daarbij kan worden gewerkt met een getrapte aanpak: eerst focus op kennis over waterveiligheid en risico's, vervolgens op zwemvaardigheid in een gecontroleerde omgeving, en daarna op specifieke vaardigheden voor zwemmen in open water;
 - Het verlagen van financiële en organisatorische drempels voor schoolzwemmen, evenals een degelijke initiële opleiding en regelmatige bijscholing van lesgevers;
 - Een aanvullend lesaanbod vanuit het onderwijs en Sport Vlaanderen, gericht op veilig zwemmen in open water voor mensen die al over een basiszwemvaardigheid beschikken.
- [23] **Verzamel voldoende cijfermateriaal om veiligheidskeuzes te onderbouwen.** De Minaraad vraagt om beter in kaart te brengen hoeveel verdrinkingen en ongevallen zich voordoen bij openwaterzwemmen, en in welke mate daarbij specifieke risico's spelen, zoals interacties tussen zwemmers en gemotoriseerde vaart. Daarbij is het relevant om, waar mogelijk, zicht te krijgen op de oorzaken en locaties van incidenten en op kenmerken van de slachtoffers, zoals leeftijd of socio-culturele achtergrond, zodat risicobeheersing gericht kan worden afgestemd op de concrete situaties waarin ongevallen zich voordoen. Voor zover zulke gegevens reeds beschikbaar zijn, moeten ze worden benut om verboden, voorwaarden of begeleidende maatregelen gericht te motiveren en af te stemmen op de concrete risico's op het terrein.

Bibliografie

- Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (2025), “*Wateruitvoeringsprogramma 2025*”, Link:<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedsbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma/wup-2025/wateruitvoeringsprogramma-2025.pdf>.
- Vlaamse Regering (2026), “*Strategisch Plan Waterbevoorrading – openbare drinkwatervoorziening 2026 – 2032*”, Link:<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/strategisch-plan-waterbevoorrading-openbare-drinkwatervoorziening-2026-2032>.